

Klima- og miljødepartementet
Postmottak@kld.dep.no

Bergen 15.09.2020

Strategi for sirkulær økonomi - innspill fra ressursgruppe sirkulær i Bergen Næringsråd

Ressursgruppe sirkulær er en nettverks- og kompetansearena i Bergen som skal legge til rette for sirkulære piloter, kunnskapsdeling og skape nye arbeidsplasser. Vi jobber for å drive frem piloter og prosjekter i og på tvers på tvers av virksomheter slik at ressursene forblir i kretsløpet, også etter at produktet er benyttet til sitt opprinnelige formål.

Gjennom arbeidet og aktivitetene i ressursgruppen ser vi at det er stadig større interesse for bærekraftig utvikling, men har også identifisert noen områder som bør endres for at vi skal lykkes med å gå fra lineær til sirkulær økonomi. Vi setter stor pris på invitasjonen fra regjeringen om å komme med våre innspill.

SIRKULÆRE FORRETNINGSMODELLER OG ATFERDSØKONOMI

Det er anerkjent at sirkularitet gir oss en helhetlig overbygning for å løse en stor del av våre miljøproblemer. Kunnskap er derfor et stikkord om man skal lykkes med sirkularitet. For bedriftene tror vi at bevissthet og kunnskap om egen verdikjede og forretningsmodell er avgjørende for å få til endringer fra lineær til sirkulær.

I Bergen har vi etablert og gjennomført første gruppe på 40 personer gjennom «[Sirkulærskolen](#)». På Sirkulærskolen får deltakerne kunnskap om bærekraftige forretningsmodeller og inspirasjon til å finne nye forretningsmodeller i egen virksomhet.

Vi ser klart behovet for denne type opplæring, gjerne kombinert med inspirasjon og kompetanseheving sammen med UiB, HVL og bærekraftsentusiastene Jørgensen|Pedersen ved NHH: <https://www.nhh.no/en/sustbus/>.

Det er også behov for mer forskning på folks atferd. [Hva gjør at vi velger slik vi gjør?](#)

Innspill:

- *Det må settes av midler og rettes søkelys på viktigheten av sirkulære forretningsmodeller og forskningsbasert innovasjon.*
- *Sirkulær økonomi må utvikles som fag på høyskoler og universiteter. Vi tror fremtidens bedrifter ønsker arbeidstakere som har kunnskap om sirkulær økonomi og at dette vil gi virksomhetene økt konkurransekraft.*

DESIGN FOR REPARASJONER, GJENVINNING OG MODULER

Design for gjenbruk, demontering, reparasjon og gjenvinning er sentralt i sirkulær økonomi. Fokus på dette i starten av produktets livssyklus vil gi produktet lengre levetid.

For at forbrukere og virksomheter skal velge reparasjon fremfor å kjøpe må det være lett tilgjengelig og det må lønne seg. I Sverige har de redusert MVA på mindre reparasjoner av for eksempel klær, sykkel og sko.

Innspill:

- *Styrke opplæring på design for gjenbruk, reparasjon og gjenvinning*
- *Styrke fagopplæring for å sikre tilgang til reparatører*
- *Markedsføring av innkjøpsveileder for sirkulære anskaffelser*
- *Fjerne MVA på reparasjoner av forbruksvarer.*

BYGG OG ANLEGG

Bygg og anlegg fremheves i strategien som et av de områder som har størst potensiale. Og innen bygg og anlegg er det en del hindringer for å kunne bruke materialer på nytt. Demontering av bygg er et meget godt alternativ til tradisjonell riving. På denne måten tilrettelegges det for at miljøgifter saneres og at brukbare materialer tas vare på og kan brukes på nytt. Byggenæringen har gått sammen for å få regjeringen til å endre på reglene slik at det skal være mulig for bransjen å bruke materialer på nytt.

Bedriftene i vest forventer at det vil komme nye reguleringer, påbud om gjenbruk i byggebransjen, påbud om bruk av resirkulerbare materialer i nye produkter, krav til gjenbruk. Dette har ikke bedriftene tilstrekkelig kunnskap om, men de vil gjerne tilegne seg kompetansen. Utdanning som kan underbygge dette vil være nødvendig for at næringslivet skal kunne etterkomme omstillingsbehovet.

Innspill:

- *Vi stiller oss bak [opprompet](#) som viser til ønsket om grønne jobber og en sirkulær byggenæring.*
- *Insentiver for bedre vedlikehold av eksisterende bygg*

ALLE NÆRINGER MÅ MED

En sirkulær økonomi for Norge bør inkludere alle næringer. Vi er derfor overrasket over at rapportene til Deloitte ikke ser potensiale i vår største næring på Vestlandet, olje og gass.

I vår ressursgruppe deltar blant annet Equinor, og det gjennomføres betydelige tiltak i store olje- og gassbedrifter som bidrar til å fremme sirkulære prosesser. Dette kan være alt fra ny design av plattformer, håndtering av plast, bruk av digitalisering, 3D-printing, gjenbruk av materiale ved skrotning av plattformer m.m. Arbeidet med CO₂-fangst og lagring og senere mulig bruk til hydrogen, mv er også et eksempel på miljøbevisst ombruk og sirkulær omstillingsevne.

Næringen har også tatt delingsøkonomi på alvor og utformet en egen delingsplattform der man deler på utstyr og kompetanse på tvers av ulike operatører.

En mer offensiv strategi for sirkularitet i vår økonomisk viktigste næring bør derfor inngå i strategien.

STRATEGI FOR Å HINDRE PLAST PÅ AVVEIE

Bergen Næringsråd har opprettet prosjektet #Plastsmart som jobber for å hindre plast på avveie og skape systemer der plast ikke blir avfall. Plast er en råvare med mange fordeler. Det er sterkt, varig, billig og hygienisk. Bruk av plastemballasje reduserer transportkostnader, noe som medfører mindre utslipp av CO₂. Men fordelene har medført en eksplosiv vekst i produksjon av plast, og dette har blitt et globalt problem. Plasten produseres for en gangs bruk, og kan ikke gjenbrukes. Ei heller gjenvinnes. Systemene for sortering og innsamling av plast er ikke velfungerende.

Til tross for at næringsliv og forbrukere sorterer, så ender mye til forbrenning eller eksporteres. Plast en ressurs, og man må legge til rette for sirkulære verdikjeder som kan skape ny næringsvirksomhet.

Innspill:

- *Rammebetingelser og insentiver må legges til rette for at man blir belønnet for å anvende gjenvunnet plast fremfor jomfruelig plast.*
- *Det må utarbeides krav til design av emballasje, som forenkler sortering og gjenvinning.*
- *Merking av plast og emballasje må standardiseres og være mer presis slik at sortering blir korrekt.*
- *Det må etableres anlegg i Norge som kan ta imot og gjenvinne plast.*

SAMARBEID PÅ TVERS

En forutsetning for en velfungerende sirkulær økonomi er at man samarbeider på nye måter. Det som er avfall for en virksomhet, er en ressurs for en annen. Man kan ikke lenger konsentrere seg om sin egen lineære verdikjede, men må samarbeide på tvers av næringer og man må se ut over sitt eget organisasjonsnummer. Krav om økt sirkulære tankegang i materialvalg og overgang fra en lineær til sirkulær økonomi krever langt større åpenhet og samarbeid på tvers av bransjer, sektorer og virksomheter enn i dag. Det krever at vi deler planer og får innsyn i hverandres verdikjeder, forretningsmål og utviklingsplaner.

Vi tror at et av de de beste virkemidlene for å utvikle den sirkulære økonomien er bransjeoverskridende klyn gesamarbeid.

Innspill:

- *Det må klargjøres om Konkurranseloven er et hinder for slikt samarbeid*
- *Materialstrømmer går på tvers av virksomheter og bransje, og det offentlige må tilrettelegge for dette.*
- *Det bør gis støtte til opprettelse og drift av klyn gesamarbeid, gi støtte til oppstartsbedrifter som har sirkulære forretningsmodeller og støtte opp under skalering basert på ny kunnskap fra klyn gesamarbeidet*
- *Det bør lages et rammeverk for fysisk etablering av klyn gesamarbeid, blant annet gjennom arealplanlegging.*

Med vennlig hilsen

Atle Kvamme
Næringspolitisk sjef
Bergen Næringsråd

Eva Skjold
Leder RG Sirkulær
Kommunikasjonssjef BIR

Kort om Bergen Næringsråd:

- Privat næringsorganisasjon i Bergensregionen med 3000 medlemmer
- Jobber med næringspolitikk, kompetansebygging og nettverksbygging
- Arrangerer 150 møter og konferanser i et arbeidsår med 15.000 deltakere
- Har 16 ekspertgrupper for ulike fokusområder med over 200 næringslivsledere, blant annet innen sirkulær økonomi
- Har 16 ansatte og en omsetning på ca 25 mill kr. blant